

Найкращими методами перекладу безеквівалентної лексики вважаємо, вслід за Л. С. Бархударовим, транскрипцію і транслітерацію, калькування, описовий переклад, наближений переклад і лексичні трансформації.

Слід зазначити, що перекладач художньої прози повинен правильно обрати метод перекладу безеквівалентної лексики, беручи до уваги цільову аудиторію книги та рівень знань читачів. Тому часто використовують транскрибування, калькування чи приблизний переклад, а в посиланнях внизу сторінки – описовий.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории переводов. Москва: Международные отношения, 1975. 237 с.
2. Бурдейна О. Етнокультурні маркери в художньому дискурсі. Науковий вісник Чернів. ун-ту: збірник наук. праць. Чернівці: Рута, 2006. Вип. 319/320: Германська філологія. С. 176–183.
3. Виноградов В. С. Перевод: общие и лексические проблемы. Учебное пособие. М.: КДУ, 2006. 240 с.
4. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе [под ред. Вл. Россельса]. Москва, 1980. 352с
5. Волошина А. В. Безеквівалентна і фонова лексика у східнослов'янських мовах: дис. канд. пед. наук: 10.02.17. Кіровоград, 2001. 195 с.
6. Дяченко Л. М. Функціонально-семантична характеристика безеквівалентної та фонові лексики сучасної української мови: Дис... канд. філол. наук: 10.02.01/Ін-тукр. мови НАН України. Київ, 1997.
7. Иванов А. О. Безэквивалентное и непереваемое в переводе в свете современной лингвистической теории: дисс... канд. филол. наук. Ленинград, 1984. 190 с.
8. Латышев Л. К. Технология перевода: учебное пособие по подготовки переводчиков (с немецким языком). Москва: НВИ - Тезаурус, 2001. 278 с.
9. Попова З.Д., Стернин И.А. Лексическая система языка (внутренняя организация, категориальный аппарат и приемы изучения). Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1984. 148с.
10. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва: Наука, 1973. 366 с.
11. Томахин Г. Д. Реалии-американизмы: Пособие по страноведению. Москва: Высш. шк., 1988. 239 с.

*Войтович Тетяна*

*Науковий керівник – доц. Пасічник Наталя*

### СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ЖАНРОВИХ ТА ЛІНГВО-ПРАГМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛОМОВНИХ МАТЕРІАЛІВ ІНТЕРНЕТ-ЗМІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

За одним із визначень, які пропонує нам одинадцятитомний «Словник української мови», під терміном «переклад» мається на увазі «процес людської діяльності, спрямований на передання інформації з мови-оригіналу на мову-перекладу» [5, с. 196]. Втім, переклад включає не лише відтворення тексту за допомогою засобів іншої мови, але й врахування низки екстралінгвальних чинників [1; 4], від яких залежить якість вихідної роботи та її доступність розумінню читача.

Переклад текстів масмедійного характеру вимагає від перекладача особливих зусиль, адже публіцистичний стиль мусить водночас поєднувати у собі достовірність поданих даних та відносну невимушеність їх викладу [8, с. 445].

Метою цієї статті є висвітлення специфіки відтворення жанрових та лінгво-прагматичних особливостей матеріалів Інтернет-ЗМІ при перекладі з англійської мови українською.

Жанрову структуру англомовних Інтернет-ЗМІ ділять на три основні категорії: інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні жанри [6, с. 320]. Окремою категорією вважають так звані «квазіжанри» [6], або ж гібридні жанри, що утворюються шляхом синтезу ознак та форм уже існуючих медіа-жанрів.

Медіа-жанри англомовного Інтернет-дискурсу характеризуються особливими рисами мовної організації [2; 6; 7]. Інформаційні типи вирізняються, насамперед, лаконічною та точністю, частим уживанням дієслів пасивного стану [2; 7], використанням дієприкметникових та дієприслівникових зворотів, прямої мови, культурно-специфічних реалій з політичного, суспільного чи релігійного життя, а також фактологічних даних, тобто цифр, імен, посад, географічних власних назв та назв суспільно-політичних інститутів [6].

Досить поширеною серед матеріалів новинної журналістики є тенденція до використання різноманітних акронімів та абревіатур [7, с. 24]. До того ж, новинно-інформаційні тексти англомовного Інтернет-дискурсу містять багато кліше, мовних штампів, стандартизованих фраз [2; 6]. Наприклад:

«Other EU member states, such as Malta, Cyprus and Slovakia, are faulted for relying on face-to-face meetings with local officials, rather than offering people the option to secure their status online. (BSR, URL)

Завданням аналітичних жанрів англомовної Інтернет-журналістики є детальний аналіз подій та фактів, що базується на докладному висвітленні власної думки з певного приводу [2]. Саме тому мова аналітичних видів ЗМІ характеризується з одного боку великою кількістю вузькоспеціалізованих термінологічних одиниць, мовних кліше та фактологічних даних, а з іншого боку – присутністю риторичних питань, еліптичних речень, інверсій, парцеляцій, стилістично маркованих слів тощо [2, с. 66].

Все частіше в англомовних медіа-текстах зустрічаються неологізми та їх різновиди – окаціоналізми, тобто авторські слова-новотвори, вжиті ситуаційно з метою жарту, привернення уваги або яскравішого вираження думки [7; 8]. Значна частка неологізмів виникає в результаті контамінації (blending) – об'єднання двох слів в одне за допомогою частини, що є спільною для них обох [7]. Наприклад:

«65 years on from the Great Smog nothing has changed.» (YOF, URL)

Найменш обмеженою в мовно-стилістичному плані групою англомовних Інтернет-ЗМІ є художньо-публіцистичні жанри, основою яких є не фактологічний опис подій чи явищ, а експресивне розкриття авторських вражень про них [2, с. 66]. Основою таких жанрів є естетична або маніпулятивна складова [6], адже до них відносяться рекламні ролики, гасла, слогани, фейлетони, есе чи нариси.

Для того, щоб переконати і вплинути на свідомість реципієнта, використовують різноманітні ідіоми, метафори, порівняння, семантичні й лексичні неологізми, елементи розмовної мови та якісно-оцінні фрази [6, с. 322]. Часто тексти ускладнюються наявністю граматичних конструкцій, утворених за допомогою неособових форм дієслова, тобто інфінітива, герундія, дієприкметників теперішнього та минулого часів [4, с. 235]. Наприклад:

«China expects Ukraine to provide state guarantees for investing \$600 mln in building new unit of Sloviansk TPP» (CEU, URL).

Щоб здійснити якісний переклад коротких новинних повідомлень з української мови англійською, слід застосовувати перекладацькі трансформації, які допомагають адекватно передати комунікативну інтенцію автора та враховують різноманітні особистісні, культурні та соціально-політичні чинники.

Існує чимало класифікацій різних науковців [1; 3; 4], які намагалися систематизувати перекладацькі трансформації за певним критерієм. Для того, щоб продемонструвати, як перекладацькі трансформації сприяють досягненню адекватного відтворення змісту коротких новинних повідомлень з української мови англійською, ми використаємо класифікацію А. Фітермана та Т. Левицької, що ділить їх на три види: граматичні, стилістичні та лексичні [3, с. 103]. Втім, найчастіше їх можна зустріти в комбінованому, а не відокремленому вигляді.

Перекладацькі трансформації стилістичного рівня включають логізацію, експресивацію, модернізацію та архаїзацію [3, с. 103]. Такі типи трансформацій доцільно використовувати при перекладі художньої літератури та художньо-публіцистичних жанрів масмедійних онлайн-видань. Наприклад:

«I knew he wasn't well but he never really got into it, he just would say «I'm not well.» (LRR, URL)

Переклад: Я знав, що він хворіє. Сам він ніколи в це не вникав, тільки казав завжди: «Погано почуваюсь». (переклад наш – Т.В.)

До лексико-граматичних трансформацій належать перестановки, заміни, додавання та опущення [3; с.104]. Метод перестановки передбачає зміну розташування у тексті слів, словосполучень, частин речень і навіть цілих речень [3; 4]; трансформація за допомогою заміни граматичних та лексичних одиниць є досить широковживаним перетворенням у перекладацькій практиці, а щоб уникнути порушення норм мови перекладу застосовують додавання або опущення елементів тексту. Наприклад:

«Analysis of Home Office figures shows stun guns were used against black people in England and Wales at a rate almost eight times greater than against white people in 2018-19.» (PWI, URL)

Переклад: За даними Міністерства внутрішніх справ Великобританії, у 2018-2019 роках при затриманні правопорушників негроїдної раси правоохоронні органи Англії та Уельсу застосовували електрошокові пістолети майже у 8 разів частіше, ніж при затриманні злочинців європеїдної раси. (переклад наш – Т.В.)

Типи лексичних трансформацій, за класифікацією В. Н. Комісарова, поділяються на транскодування, калькування, антонімічний переклад, а також лексико-семантичні заміни, що включають в себе генералізацію, конкретизацію, модуляцію, експлікацію, адаптацію, компенсацію та ампліфікацію [1].

Метод транскодування, тобто відтворення форми лексичної одиниці за допомогою букв мови перекладу [1; 3], найчастіше використовується для передачі власних назв. Застосовуючи метод калькування, перекладач копіює структуру вихідної лексичної одиниці і замінює кожну її складову частину на відповідник у мові перекладу. Досить ефективною перекладацькою трансформацією у тексті новинних повідомлень, що характеризуються насиченням суспільно-політичних реалій, є лексико-семантична заміна, зокрема найпоширенішим є метод експлікації. Також популярним є антонімічний переклад – введення у переклад стверджувальної форми замість заперечної, і навпаки [3, с. 105]. Наприклад:

«But bars and restaurants will remain closed, except for deliveries and takeaways, as will schools, universities and entertainment venues.» (YCR, URL)

Переклад: На відміну від закладів, що працюють на доставку чи на виніс, бари та ресторани відкривати не будуть. Це стосується також шкіл, університетів і ТРЦ. (переклад наш – Т.В.)

У результаті дослідження специфіки відтворення мовно-стилістичних та жанрових особливостей матеріалів англомовного мас-медійного Інтернет-дискурсу українською мовою доходимо таких висновків.

Оскільки переклад – це не лише передача інформації засобами іншої мовної системи, але й досягнення семантичної еквівалентності оригінального та перекладеного текстів, при відтворенні специфічних жанрових та лінгво-прагматичних особливостей матеріалів Інтернет-ЗМІ при перекладі з англійської мови українською необхідно враховувати цілу низку факторів, таких як комунікативна мета повідомлення, ступінь відтворення у вторинному тексті первинного смислу, врахування контексту, орієнтація на збереження граматичної та лексичної цілісності новини, а також максимальне відтворення первинної стилістики та прагматичного значення. Саме тому, щоб адаптувати лексичні, граматичні та стилістичні особливості англомовних текстів відповідно до вимог української мови і забезпечити якісний переклад з англійської мови українською застосовують різноманітні стилістичні та лексико-граматичні перекладацькі трансформації, які сприяють адекватному відтворенню комунікативної інтенції автора.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Комиссаров В. Н. Смысловая стратификация текста как переводческая проблема. Текст и перевод. Москва : Наука, 1988. 280 с.
2. Костенко Е. В. Лингвостилистические особенности текстов сетевых СМИ. Вестник Марийского гос. ун-та. 2013. С. 65-67.
3. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер. Філологічні науки. 2014. Кн. 3. С. 102-105. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn\\_2014\\_3\\_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2014_3_24)
4. Остроушко О. А. Деякі граматичні труднощі англо-українського перекладу (на матеріалі інформаційних текстів). Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2012. Вип. 7. С. 232-244. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt\\_2012\\_7\\_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2012_7_25)
5. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства/за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 6 : П-Переклад / ред. тому: А. В. Лагутіна, К. В. Ленець. 1975. 832 с. URL: <http://sum.in.ua/s/pereklad>
6. Шкондин М., Коханов Е., Кравцов В. Жанровая структура новых медиа в условиях трансформации медиасистемы. Вестник Волжского ун-та им. В. Н. Татищева. 2015. № 2. С. 317-327.

7. Fowler R. Language of the News: Discourse and Ideology in the Press. 1991. P. 11-81.
8. O’Keeffe A. Media and discourse analysis. In: Gee, J.P., Handford, M. (Eds.), The Routledge Handbook of Discourse Analysis. London : Routledge, 2011. P. 441-454.

**СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ**

1. BSR – Brexit: «serious risk» EU will fail to protect UK citizens, says Gove: URL: <https://www.theguardian.com/politics/2020/may/15/brexit-serious-risk-eu-uk-citizens-michael-gove>
2. CEU – China expects Ukraine to provide state guarantees for investing \$600 mln in building new unit of Sloviansk TPP: URL:<https://en.interfax.com.ua/news/economic/642240.html>
3. LRR - Little Richard, rock'n'roll pioneer, dies aged 87: URL: <https://www.theguardian.com/music/2020/may/09/little-richard-dies-aged-83-rock-n-roll-pioneer>
4. PWI - Police watchdog investigates London stun gun shooting: URL: <https://www.theguardian.com/uk-news/2020/may/09/police-watchdog-london-taser-injury-investigate>
5. YCR – «You can’t recover from death»: Argentina’s Covid-19 response the opposite of Brazil’s: URL: <https://www.theguardian.com/world/2020/may/10/argentina-covid19-brazil-response-bolsonaro-fernandez>
6. YOF – 65 years on from the Great Smog nothing has changed. We're still choking: URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/dec/05/smog-day-warning-18000-die-london-great-smog-1952-air-pollution>